

E tika ana kia mārama taku tamaiti e iwa tau te pakeke, ki te tāngata whenua o Aotearoa, ki te hītori a te Māori i mua mai, i muri atu hoki i te whakapūwhenua nā te Pākehā. Me noho tēnei hei horopaki ako ā haere ake nei.

Kia tū pakari ai rātou katoa i tō rātou nā Ao Māori, me mātua mōhio rātou i ahu mai tātou te Māori i hea, te orokohanga mai o te Ao Māori, me ngā kōrero whakaheke.

- Te ohanga angitu a te Māori
- Te noho tahi/moe tahi me te Pākehā i runga i te rangimārietanga, kia whai rawa ai te katoa
- Te whakaputanga o te tino rangatiratanga
- Ngā tūpuna hautipua
- Te muru me te raupatu i ngā whenua
- Te mātauranga Māori heke iho

E kaha hiahia ana ahau kia mōhio aku mokopuna ko wai rātou, nō hea rātou, nā wai rātou tae atu ki te takiwā ka haere ai rātou ā haere ake nei.

Me tīmata pea ki te ao o nehe noa atu, ki te ao o ngā Atua Māori - ki a Papatuānuku me Ranginui me ā rāua tamariki mokopuna. Ki ngā atua Māori katoa e tino mōhiotia whānuitia ana arā ko Tāne Mahuta me ōna tuākana me ō rātou ingoa rerekē me ngā whakamārama hoki. Me ako hoki rātou i ngā pūrākau mō ngā atua pēnei i a Māui nei me ōna tuākana, mō Tāwhaki me āna mahi, mō wai atu, mō wai atu.

Te hekenga ki Aotearoa i mua noa atu i te taenga mai o te iwi Pākehā.

NGĀ WHAKAARO O NGĀ MĀTUA

He aha rawa te hanga o tēnei whenua me ngā hapori Māori i mua noa atu i te taenga mai o te hunga whakapūwhenua?

Ko te awhero ia kia ako aku tamariki i tāku i ako ai nōku i te kura. Ngā pūrākau mō Māui, mō te whenua, mō te rangi hoki. Ehara ēnei i te pūrākau noa, engari kē ēnei he whakaahuatanga o tātou anō e mōhio ai tātou ko wai tātou.

Te hekenga nui i Hawaiki, te hekenga o Ngāi Māori ki ngā tāone nui, ngā tāngata rongonui, ngā kaitōrangapū Māori, ngā mahi a Tā Apirana Ngata, te hītori o ngā kapa haka, ngā pakanga o ngā iwi o Te Taihū, ngā ahurei Māori, Kingitanga, Koroneihana, ngā pūrakau/ pakiwaitara, Māui, kia tirohanga māori te whai.

Kia mōhio, kia mārama hoki taku tamaiti ki tēnei mea te 'mauri' me ōna tini āhuatanga katoa. Kia mārama hoki a ia ki ngā takanga hoa o waenganui i te Māori me te Pākehā me ngā pānga ōna ki ngā takanga hoa o naianei rā.

NGĀ WHAKAARO O NGĀ MĀTUA

Ko hea ngā tino o te ao Māori mō te tahataha ohaoha me te taha tiaki i te hapū?

Te mārama ki ngā tikanga me ngā kawa o ō nāianei Māori, o ō neherā Māori anō hoki; te hītori o te reo Māori; te hītori a te Māori e pā ana ki ngā pānga o ngā mahi a te kāwanatanga ki te Māori i waenganui i ngā tau '40-'60 o tērā rau tau.

He rawe ki taku tamaiti e rima tau te pakeke, ki te whakarongo ki te pūrākau i takea mai ai tōna tāhū i te hītori o tēnei whenua. Ka tere tana tahuri mai.

Kia mōhio taku tamahine me taku irāmutu ki ngā kōrero a te Māori; ki ngā kōwae me ngā putanga o Te Tiriti o Waitangi; te noho ngātahi a te Māori ki te Pākehā; te mana o te whenua me te wai; ngā tūranga tōrangapū a te Māori o mua, o nāianei hoki. Kia ākona rāua ki ngā hītori katoa kāore i whakaakona ki a au nōku i te kura!

Ki a au, ka whai take nui te mōhio o aku tamariki ki ngā āhuatanga whakanoho whenua a te iwi Māori me te iwi Pākehā i Aotearoa i mua tata mai i te whakatakotoranga o Te Tiriti o Waitangi; te tāmāte o te reo Māori me ngā take i pēnā ai tatū iho rā ki ngā āhuatanga whakarauora kia ora anō ai te reo.